

Schoolveiligheidsplan OPDC de Wending 2025-2029

C. Anti-pestbeleid

Binnen het Samenwerkingsverband POBV

Schoolveiligheidsplan

OPDC de Wending

C. Anti-pestbeleid

Inhoud

Inleiding	5	Bijlage II: Voorkomen van cyberpesten	15
C1. Anti-pestbeleid van het OPDC	6	Tips voor leerlingen bij gebruik van internet en mobiele telefoon	15
C1.1 Wat wordt gezien als pesten?	6	Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?	15
C1.2 Verantwoordelijkheid	6		
C2. Stappenplan anti-pest-protocol	7	Bijlage III: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	17
C2.1 Stap 1: Voorkomen	7	Feiten	17
C2.2 Stap 2: Signaleren	7	Aanpak	17
C2.3 Stap 3: Oplossen	8		
C2.4 Stap 4: Waarborgen	10		
Bijlage I: Achtergrond-informatie over (cyber) pesten	11	Bijlage IV: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	18
Wat is pesten?	11	Confronteren	18
Hoe wordt er gepest?	11	Achterliggende oorzaken	18
Wat is Cyberpesten?	12	Het pestgedrag moet stoppen	18
De gepeste leerling	12		
Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)	12	Bijlage V: Rollen en verantwoordelijkheden binnen het OPDC	19
De pester	13		
De meelopers, stille getuigen, niet-wetenden en helpers	13		

Inleiding

Dit document is het anti-pestprotocol van het Orthopedagogisch Didactisch Centrum de Wending (hierna: het OPDC). Het bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag en er staan voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen. Alles wat we willen doen voor onze leerlingen valt of staat bij de signalering en/of melding van pestgedrag.

Het OPDC wil leerlingen een veilige leeromgeving bieden en heeft daarom anti-pestbeleid. In dit document staat ons beleid tegen pesten en de stappen die we nemen na een melding van pestgedrag. Omdat wij het gevoel van veiligheid voor iedereen willen waarborgen binnen ons OPDC, wordt er van personeel en leerlingen verwacht dat zij pestgedrag signaleren en melden, zodat het pesten kan worden aangepakt.

Afhankelijk van alle ontwikkelingen binnen het OPDC en onze maatschappij, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal dit protocol aangepast worden.

Binnen het OPDC wordt het anti-pestbeleid gecoördineerd door de anti-pestcoördinator: Mevr. W. Aalbers. Het aanspreekpunt binnen het OPDC is de mentor en/of de anti-pestcoördinator, zoals in het stappenplan wordt beschreven.

Dit document is een onderdeel van het schoolveiligheidsplan van het OPDC.

C1. Anti-pestbeleid van het OPDC

C1.1 Wat wordt gezien als pesten?

Op het OPDC spreken we van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd, geïntimideerd, gekwetst, genegeerd en/of buitengesloten wordt. Er is sprake van een machtsverschil tussen dader(s) en slachtoffer(s). Pesten¹ is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Pesten wordt, als uiting van ongewenst gedrag, niet getolereerd. Ongewenst gedrag kan zich verbaal, non-verbaal, fysiek, digitaal of via iedere vorm van publicatie uiten en heeft betrekking op één van de volgende onderwerpen:

- Seksueel misbruik: alle seksuele handelingen die iemand gedwongen wordt uit te voeren, te ondergaan of getuige van te zijn.
- Seksuele intimidatie: ongewenst ervaren seksueel getinte aandacht, toenadering of verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag van seksuele aard.
- Agressie en geweld: pesten, psychisch of fysiek lastig vallen, bedreigen of aanvallen van anderen, uitoefenen van macht op anderen.
- Discriminatie/racisme: het in enigerlei vorm doen van uitspraken over, het verrichten van handelingen jegens of het nemen van beslissingen over personen, die beledigend zijn voor die personen vanwege hun ras, godsdienst, geslacht, levensovertuiging en/of seksuele geaardheid, dan wel het maken van enig onderscheid op basis van deze factoren.

- Radicalisering: het innemen en uiten van extreme standpunten.
- Ondernijning: alle handelingen en uitingen die doelbewust gericht zijn op het verstoren van de gang van zaken op school.

C1.2 Verantwoordelijkheid

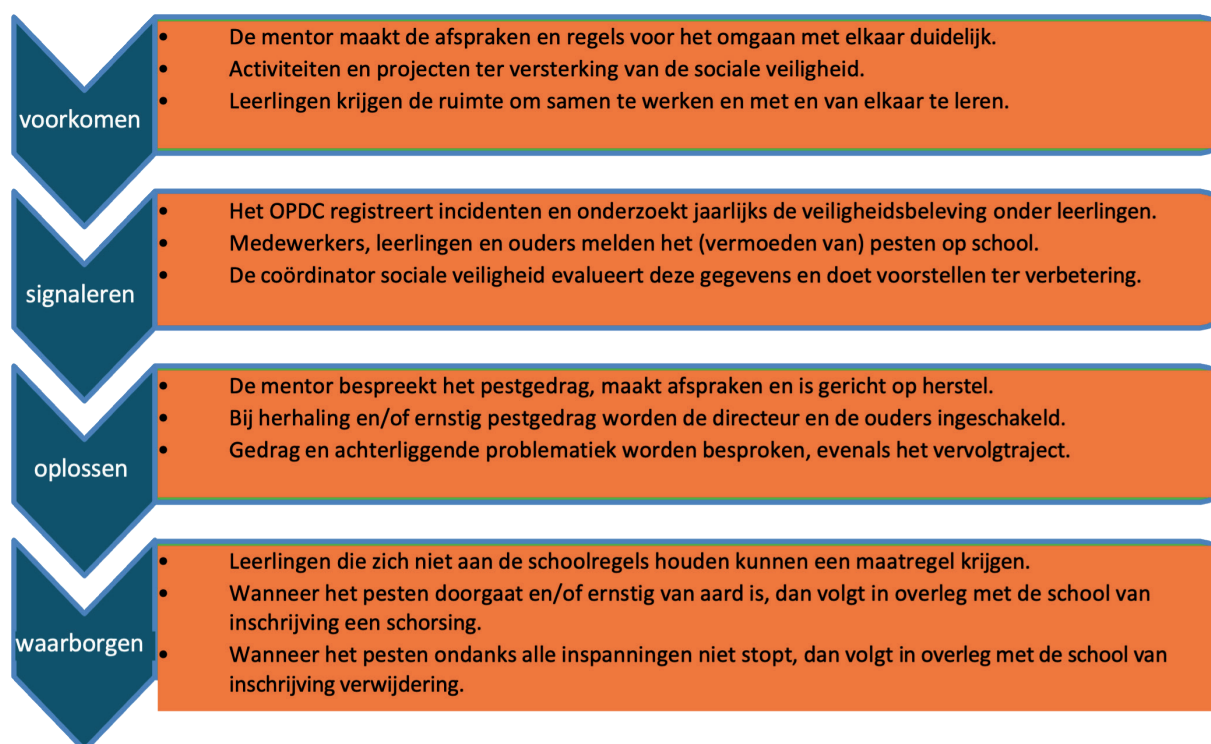
Pesten wordt als een probleem gezien door alle direct betrokken partijen in het OPDC: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Leerlingen en medewerkers moeten zich veilig kunnen voelen op school en in de schoolomgeving en hebben ook een verantwoordelijkheid naar elkaar om te zorgen voor veiligheid op school. Daarom wordt geprobeerd om pesten te voorkómen en als dat toch het geval is, wordt het aangepakt. Daarbij wordt dit anti-pestprotocol gevolgd. Het OPDC heeft een klachtenregeling² waarin de werkwijze staat voor het indienen van een formele klacht over pesten indien binnen de school niet alles wordt gedaan om het pesten afdoende tegen te gaan.

¹ Bijlage I: Achtergrondinformatie over (cyber)pesten

² Klachtenregeling OPDC intern

C2. Stappenplan anti-pestprotocol

In dit stappenplan staat de handelwijze van het OPDC na een melding van pesten. Dit stappenplan is bekend bij alle medewerkers van het OPDC.

C2.1 Stap 1: Voorkomen

Mentoren investeren structureel tijd en energie aan het versterken van een positief groepsklimaat. Bij het intake-gesprek worden de regels en afspraken hierover gedeeld met de leerling en ouders/verzorgers. Tijdens Burgerschapslessen en/of themalessen en indien nodig, ook tijdens mentorlessen, wordt het thema (cyber)pesten³ besproken.

C2.2 Stap 2: Signaleren

Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten. Medewerkers melden pestgedrag bij de betreffende mentor en hun leidinggevende of eventueel bij een vertrouwenspersoon (intern). Daarnaast is een anti-pestcoördinator aangesteld die ingeschakeld kan worden voor advies of

³ Bijlage II: Voorkomen van cyberpesten

ondersteuning. In bijlage V staat een overzicht van de rollen en verantwoordelijkheden t.a.v. pesten.

Het is belangrijk dat ook leerlingen het melden als ze pestgedrag signaleren. Het gaat hierbij om pesten of gepest worden van leerlingen en docenten. Leerlingen kunnen dit melden bij hun mentor of de coördinator of zo nodig bij een vertrouwenspersoon.

Door de mentoren en de directeur wordt in Microsoft Teams een incidentenregistratie bijgehouden op het gebied van pesten voor situaties die ernstig en/of herhalend van aard zijn. De wordt geïnformeerd over de uitkomst en draagt met de informatie bij aan het verbeteren van beleid op het gebied van sociale veiligheid en de daadwerkelijk uitvoering daarvan.

In de gedragsnormen⁴ van het OPDC zijn de volgende regels vastgelegd:

Wanneer er een vermoeden is dat een leerling schoolregels of wettelijke regels overtreedt, dan behoudt het OPDC zich het recht voor om de inhoud van kluisjes, schooltassen en digitale bestanden te controleren. De directie moet hier vooraf toestemming voor geven. De controle wordt uitgevoerd door minimaal twee medewerkers.

C2.3 Stap 3: Oplossen

C.2.3.1 Pestgedrag binnen klassenverband

Wanneer er een signaal van pesten bij de mentor binnenkomt, zal de mentor allereerst een gesprek⁵ voeren met de gepeste leerling. In overleg met de gepeste leerling worden vervolgstappen uitgedacht met als doel het pesten te stoppen. Hierbij kan de mentor advies

inroepen van de coördinator sociale veiligheid.

Afhankelijk van de situatie kan er in de deze stap gekozen worden voor verschillende interventies, zoals:

- De mentor organiseert, al dan niet na objectief vooronderzoek d.m.v. bijvoorbeeld een pesttest of sociogram, een klassengesprek en andere activiteiten met als doel de veiligheid in de klas weer te herstellen. Om te voorkomen dat de leerling die gepest wordt hierop aangekeken wordt, kan deze interventie een algemeen karakter hebben. Het onderwerp "de veilige school" kan bijvoorbeeld als maatschappelijk item besproken worden. Het objectieve vooronderzoek en/of het klassengesprek kan ook ingezet worden als er een anoniem signaal over pesten in de klas is afgegeven.
- De mentor gaat in gesprek⁶ met de pester(s). Dit gesprek kan eventueel ook gevoerd worden samen met de gepeste leerling.
- De mentor zet in op het mobiliseren van stille getuigen en helpers en doet een beroep op het inlevingsvermogen en verantwoordelijkheid van alle jongeren in de groep. Op een niet bestraffende, maar probleemoplossende manier wordt met de pestsituatie omgegaan.

Na overleg met de gepeste leerling worden diens ouders door de mentor geïnformeerd. Met hen wordt een gesprek gevoerd, waarbij wordt aangegeven:

- Welke signalen het OPDC heeft opgevangen en welke stappen het OPDC gaat zetten om het pestgedrag te stoppen.

⁴ Protocol Gedragsnormen

⁵ Bijlage III: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

⁶ Bijlage IV: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

- Dat het OPDC samenwerkt met de ouders om het pesten aan te pakken.
- Ook kan het OPDC ouders adviseren om aangifte te doen wanneer er sprake is geweest van een strafbaar feit.

Indien nodig informeert de mentor ook de ouders van de pester(s). Ook met hen wordt besproken welke signalen over hun kind zijn binnengekomen en op welke manier het OPDC het pestgedrag wil stoppen. Aan de ouders van de pestende leerling(en) wordt gevraagd om de situatie ook thuis te bespreken. Wanneer het in het belang van het slachtoffer beter is de ouders van de pester (nog) niet te informeren, kan ervoor gekozen worden deze actie uit te stellen tot de volgende stap. Bij herhaling worden de ouders van de pester(s) in ieder geval geïnformeerd.

Ook bij online pesten spelen vaak negatieve groepsdynamiek en -sfeer een grote rol. De aanpak van digitaal pesten volgt daarom vaak dezelfde stappen als van offline pesten. Beide vormen van pesten gebeuren regelmatig ook naast elkaar. Wanneer er sprake is van verspreiding van compromitterende foto's of strafbare feiten gepleegd via internet, kan het nodig zijn snel tot actie over te gaan, aangezien het online bereik groot is. De schade kan daardoor snel oplopen. Indien nodig gaat dit belang voor het stappenplan.

In alle gevallen spreekt de mentor een moment af waarop de gemaakte afspraken, die in Microsoft Teams zijn vastgelegd, worden geëvalueerd met de betrokkenen.

C.2.3.2 Herhaling van pestgedrag of pestgedrag dat het klassenverband overstijgt
Wanneer het pestgedrag na de bovenstaande

interventie(s) niet gestopt is en/of wanneer het pesten het groepsverband overstijgt, zal de mentor samen gaan optrekken met de directeur van het OPDC. Daarnaast wordt in deze stap altijd de veiligheidscoördinator betrokken.

Ook nu worden de mogelijke interventies eerst besproken met de gepeste leerling (en/of zijn/haar ouders). De mogelijkheden zijn:

- Verschillende interventies uit stap 1 naast elkaar uitvoeren en/of intensiveren.
- Gesprek door de directeur (eventueel samen met mentor) en de school van inschrijving met pester(s) en met zijn/haar ouders, waarbij de pester (nogmaals) geconfronteerd wordt met de gevolgen van zijn/haar daden voor het slachtoffer. Ook kan er gekeken worden of er sprake is van onderliggende problematiek bij de pester waardoor hij/zij dit gedrag vertoont. Indien gewenst kan hierbij de hulp ingeroepen worden van de gedragswetenschapper van het OPDC. Tot slot wordt in dit gesprek ook helderheid gegeven over het vervolgtraject wanneer het pesten niet stopt.
- Verdiept contact met de gepeste leerling en/of zijn/haar ouders waarin gekeken wordt of het wenselijk is dat er extra ondersteuning komt (intern of extern) voor het slachtoffer, bijvoorbeeld om hem/haar weerbaarder/sociaal vaardiger/minder kwetsbaar te maken. Een ander voorbeeld van extra ondersteuning is extern advies op het gebied van groepsdynamica. Ook kan de hulp van de gedragswetenschapper worden ingeroepen.

De directeur spreekt ook een moment af waarop de afspraken geëvalueerd worden met alle betrokkenen.

C2.4 Stap 4: Waarborgen

C2.4.1 Schorsing

Wanneer het pestgedrag ondanks alle bovenstaande inspanningen voortduurt, kan een schorsing⁷ van de pester(s) volgen.

C2.4.2 Verwijdering

Wanneer de leerling zelfs na de zware maatregel van een schorsing blijft volharden in het ongewenste pestgedrag én er liggen er op het OPDC geen perspectieven meer tot verandering, dan kan er worden besloten de leerling te verwijderen⁵ van het OPDC. Hierover wordt altijd afgestemd met de school van inschrijving, die moet uiteindelijk overgaan tot schorsing.

Alle vormen van ongewenst gedrag kunnen aanleiding geven tot schorsing of verwijdering. Daarbij geldt:

- dat er sprake is of kan zijn van herhaling en/of;
- de veiligheid van het personeel en/of medeleerlingen in het geding is en/of;
- de voortgang van het onderwijs wordt verstoord.

⁷ Protocol Agressief gedrag, schorsing en verwijdering

Bijlage I: Achtergrondinformatie over (cyber)pesten

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd, gekwetst en/of genegeerd wordt. Er is sprake van een machtsverschil tussen dader(s) en slachtoffer(s). Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een groep waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om moeten gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in het OPDC en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de groep en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

De onderstaande categorieën geven een overzicht van de verschillende vormen van pestgedrag die zich kunnen voordoen. Het is echter mogelijk dat in de praktijk andere, aanvullende vormen van pestgedrag bestaan.

Met woorden

Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, digitale berichten, met name op social media.

Door lichamelijk contact

Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, bespuwen.

Door dreiging met of gebruik van (steek)wapen

Met wapens of messen dreigen of deze gebruiken.

Door achtervolging of stalking

Opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, bespieden, opsluiten.

Uitsluiting

Doodswijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten niet gekozen worden.

Stelen en vernielen

Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen.

Afpersing

Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Cyberpesten (of digitaal pesten)

Het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon met woorden, beeld of geluid.

Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het digitaal pesten via o.a. internet, social media en mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen jongeren er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- Digitale berichten: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen.
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatberichten of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Privacy schenden: het doelbewust en zonder toestemming publiceren van persoonlijke informatie, zoals foto's, om iemand (publiekelijk) te kwetsen. Het dreigen om dit te doen, bijvoorbeeld om iemand bang te maken of te chanteren, valt hier ook onder.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pestberichten.

- Als een ander voordoen: nepprofielen aanmaken en gebruiken om te pesten.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dit heeft te maken met factoren zoals hun sociale positie in de groep, hun emotionele competentie, sociale cognitie en hun sociale en communicatieve vaardigheden. Pesters zien dan een aanleiding en richten zich op bijvoorbeeld op iemands uiterlijk, kleding, gedrag of activiteiten. Jongeren worden pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen.

Een jongere dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- Het idee dat het klikken is
- Het probleem lijkt onoplosbaar en wordt daarom verzwegen

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen;
- Niet meer over school vertellen thuis;
- Nooit meer andere jongeren mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- Slechtere resultaten op school dan vroeger;
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;

- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben;
- De verjaardag niet willen vieren;
- Niet alleen een boodschap durven doen;
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Zelf blessures veroorzaken om niet naar school te hoeven.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere jongeren mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie;
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- Het moeten spelen van een niet-passende rol;
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas;
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen

de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd;

- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau);
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

De meelopers, stille getuigen, niet-wetenden en helpers

Meelopers zijn leerlingen die (incidenteel) meedoen met het pesten. Er zijn ook jongeren die zelf niet actief meepesten, maar het pestgedrag wel aanmoedigen. Meelopen of aanmoedigen gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen/aanmoedigen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Sommige jongeren zien wel dat het gebeurt en kunnen zich zelfs schuldig voelen over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Dit zijn de 'stille getuigen'. Net als de meelopers durven zij niets te doen uit angst om zelf ook slachtoffer van pesten te worden. Aan sommige jongeren in de klas gaat het pesten helemaal voorbij. Deze jongeren kunnen oprecht verbaasd zijn wanneer verteld wordt dat er in hun klas gepest wordt. Tot slot zijn er jongeren die, al dan niet in het bijzijn van pesters tot steun zijn voor het slachtoffer ('helpers'). Voor deze jongeren is de relatie met mensen belangrijker dan status. Soms nemen ze het echt voor het slachtoffer op

tegen de pester, maar vaker steunen zij de gepeste leerling als de pester uit de buurt is, bijvoorbeeld door te zeggen dat hij het niet zo moet aantrekken of door een melding te maken van pestgedrag bij bijvoorbeeld hun mentor of vertrouwenspersoon.

In iedere groep zorgen de rollen die jongeren innemen ervoor dat pesten kan ontstaan, in stand gehouden wordt, verergert, vermindert of stopt. Wanneer er sprake is van pestgedrag in een groep, is het belangrijk om te analyseren welke jongeren welke rol innemen in de groep. Het mobiliseren van de 'stille getuigen', 'niet-wetenden' en 'helpers', kan een krachtige manier zijn om het pestgedrag te laten stoppen.

Op de website van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI)⁸ staat meer informatie over de oorzaken, gevolgen en aanpak van pesten.

⁸ Website van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI)

Bijlage II: Voorkomen van cyberpesten

Tips voor leerlingen bij gebruik van internet en mobiele telefoon

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkómen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je social media accounts.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haat-mail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen via social media kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto publiceert, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.

- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je camera. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestberichten of andere digitale pesterijen. Verwijder berichten zo mogelijk zonder te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om berichten op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of directeur op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen. Als cyberpesten via de schoolcomputers gebeurt, is de dader soms te achterhalen door uit te

zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden.

- Soms wordt cyberpesten bedreigen, stalken, beledigen, discrimineren of smaad en dat is strafbaar. Ook wanneer er sexy foto's en filmpjes van jou worden gepost dan is dat strafbaar, omdat het als je onder de 18 bent wordt gezien als (het maken en) verspreiden van kinderporno. Van strafbare feiten kun je aangifte⁹ doen.
- De praktijk wijst uit dat snel handelen nodig is, zeker als er compromitterende foto's online verspreid worden. Een ingrijpende pestsituatie even over het weekend tillen is af te raden. Het bereik online is groot en de schade kan daardoor snel oplopen.
- Hulporganisaties, zoals meldknop.nl en helpwanted.nl bieden ondersteuning via informatie op hun website en doorverwijzing naar organisaties waarmee direct contact opgenomen kan worden. Jongeren kunnen bellen of chatten met hulplijnen zoals de Kindertelefoon.nl en Vraaghetdepolitie.nl
- Ouders zijn verantwoordelijk voor de activiteiten van hun minderjarige kind op internet.

Op het OPDC geldt in aanvulling op de regels het volgende:

- De lesgevende docent houdt sommige werkstations in de gaten en kan zo alle handelingen van de gebruiker zien en registreren. Er kan worden gecontroleerd welke websites worden bezocht.

⁹ Meer informatie over aangifte doen op vraaghetdepolitie.nl en www.pestenislaf.nl

Bijlage III: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h) erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft.

Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Op pestweb.nl kan de gepeste leerling tips opzoeken over wat hij zelf kan doen tegen het pesten. De leerling kan ook voor hulp contact opnemen met de kindertelefoon¹⁰.

¹⁰ www.kindertelefoon.nl

Bijlage IV: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht (bijvoorbeeld: "Je hebt cola in de tas van Pieter laten lopen. Dat doe je zeker, omdat je graag de lolligste bent!"). Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht: Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie (bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt". Zeg nooit: "Je bent heel gemeen".) Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven: Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt

vaak algemeen.

- Veranderingsgericht: Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het "waarom":

- Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt?
- Wat levert het jou op?
- Wat reageer je af op die ander?

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag:

- Wat ga je daaraan doen?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

Meer hierover is te lezen in C2. Stappenplan anti-pestprotocol.

NB: vergeet niet dat het ook kan voorkomen dat de pester 'vast is komen te zitten' in zijn/haar rol en zich geen uitweg weet zonder dat dit voor hem of haar gezichtsverlies betekent. Geef aan dat school hem/haar hierbij kan helpen of dat de leerling altijd hulp kan zoeken bij de vertrouwenspersoon of advies kan inwinnen via websites als www.pestweb.nl of www.kindertelefoon.nl

Bijlage V: Rollen en verantwoordelijkheden binnen het OPDC

Rollen	Verantwoordelijkheden
Docent en OOP	• Zorgdragen voor een veilig klimaat op het OPDC. • Signaleren van pestgedrag. • Melden van signalen aan mentor.
Mentor	• Zorgdragen voor veilig klimaat op het OPDC. • Bespreken van gedragsregels en regels met de groep. • Signaleren van pestgedrag. • Bespreken pestgedrag met gepeste leerling, pester en mentorgroep. • Registreren pesten in Microsoft Teams en dossier bijhouden. • Tijdig informeren van ouders, directeur, coördinator sociale veiligheid en docenten.
Coördinator sociale veiligheid/ Anti-pest-coördinator	• Wordt betrokken bij het beleid op het gebied van sociale veiligheid. • Is aanspreekpunt voor collega's die ondersteuning nodig hebben. • Wordt ingelicht bij ernstige incidenten op het gebied van sociale veiligheid. • Verzamelt de belangrijkste conclusies uit de verschillende tevredenheidsmetingen. • Neemt initiatief tot verbetering van het beleid op het gebied van sociale veiligheid en de uitvoering daarvan door voorstellen te doen aan het management.
Vertrouwenspersoon	• Aanspreekpunt bij meldingen over ongewenst gedrag. • Zorgt eventueel voor opvang en gaat na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. • Verwijst de klager door. • Geeft advies aan de directie en het bevoegd gezag.

Directeur	• Zorgdragen dat medewerkers een veilig klimaat op het OPDC in stand houden. • Zorgdragen dat teamleden en mentoren op de hoogte zijn van 'anti-pestprotocol' van het OPDC en hun verantwoordelijkheid daarin. • Aanspreken van medewerkers op hun rol binnen het OPDC in het kader van het 'anti-pestprotocol'. • Samen met de mentor optrekken als pestgedrag voortduurt. • Eventueel samen met mentor gesprekken met ouders voeren. • In overleg gaan met de school van inschrijving over een procedure schorsing/verwijdering. • Aansturen op afname Veiligheidsmonitor (twee keer per schooljaar). • Bijhouden van incidenten. • Leerlingvolgsysteem (LVS) in Microsoft Teams controleren.
Ouders	• Zijn verantwoordelijk voor internetgedrag van hun kind. • Melden (vermoeden van) pesten bij de mentor. • Gaan in gesprek met mentor en/of directeur. • Zoeken, indien nodig, deskundige hulp voor hun kind dat pest of gepest wordt. • Doen eventueel aangifte bij de politie bij cyberpesten.